

Bu Çağda Şiir Yazmak Ne Anlama Gelmektedir? -III-

Poetik Önermenin Politik Gücü

Poetik önermenin politik varolanda nasıl iş gördüğü ve nasıl bir ontolojik kayra yarattığına veciz bir örnek de İdris Küçükömer'in önermesidir. Önerme şöyledir: "Türkiye'de sol sağdır, sağ da soldur." Önerme sol ve sağ kavramlarının gönderimi anlaşıldığında gayet açık. Sol CHP'dir. Sağ ise Demokrat Parti ve onun devam edecek geleneğidir. Ancak önermenin politik varolanın örtüsünü kaldırma işlevi nesnel politik gönderiminde değil, politik varolanın yani ontik olanın ontolojik hakikatini dille açığa çıkarışıdır. Poetik önerme klasik hakikat düzleminde yani "veritas est adaequatio rei et intellectus" "doğruluk-hakikat düşünceyle şey/zihinle şey arasındaki uyuşma/mutabakattır" formülasyonunda iş görmemektedir. O tam da Heideggerci hakikat bağlamında yani keşfedici olmaklığın varolanı açığa çıkarışında iş görmektedir. Belki de Heidegger'in poetik düşünme ve şiire olan zaafı buradan daha iyi anlaşılabilir. Ona göre önermenin hakiki oluşu keşfedici olmaklığında yani varolanı kendinde keşfederek onu bu keşfedilmişlik içinde beyan etmesinde yatar. Politik alanda iş üstünde olan poetik önerme de tam olarak bu ışımayı yaratır. Chp neden sağ temsil olsun ki? Ya da Demokrat Parti neden sol temsil olsun? Bu iki politik varolan politik konumlarını ve taşıyıcısı oldukları kavramın özelliğini açık seçik beyan etmiyorlar mı? Ancak fenomen açığa çıkan, görünüşe gelen şey olduğu kadar açığa çıkması, görünüşe gelmesi aracılığıyla kendini gizleyen, örten şey de olabilir. Küçükömer'in poetik önermesi de bu iki politik varolanın görünüşe gelme

tarzının onlarda neyi gizlediğini açığa çıkarmaktadır. Nitekim basiretli bir politik bilinç önermenin söylediği şeyi kabul etmese de onun ne anlama geldiğini gayet kolay bir şekilde kavrar.

Tüm bunları yazımızın başlığında sorduğumuz soruyla ilişkili olduğu için ortaya koymaya çalıştık. Soruyu tekrar soralım ve cevaplarını vermeye çalışalım.

“Bu çağda şiir yazmak ne anlama gelmektedir?”

İlkin bu çağda şiir yazmak bu yazıda işlemeye çalıştığımız üç kriz alanının iç krizlerini aşabilmelerini sağlayacak ve onların mantıksal ve tarihsel bağlamına sızacak poetik önerme ailesini yaratma girişimi anlamına gelmektedir. Politik alanda iş gören poetik bir önermenin politik varolanın gizlenmişliğini kaldırması bakımından neyi ifade ettiğini örneklendirmeler üzerinden sezdirmeye çalıştık. Poetik önerme herhangi bir politik varolanın “nasılsa-öyle”liğini dolaysız olarak ortaya koyma gücüne politik bir önermeden daha fazla sahiptir. Bundan dolayı üç kriz alanına dönük teorik açılımlar kendi keşfedici önermeleriyle hakikileşeceği kadar keşfedici poetik önermenin sağlayacağı olanaklarla da gelişecektir. Bilimsel, politik, ahlaki ve estetik önerme ailelerinin transkritik alanı henüz kurulamamıştır. Yani birbirlerini istismar etmelerine olanak sağlayacak ve onları geçişken ve melez bir ilişkisellikte karşılaştıracak alan yaratılamamıştır. Poetik önerme bu dört önerme ailesinin birbirlerine göreli olan gerilim ilişkisini barındırmamaktadır. Poetik önerme, bu dört önerme ailesinin “uyuşma” olanaklarını keşfedecekleri aşkınsallığı (aşkınlığı değil) temsil etmektedir. Anlatmak istediğimizi yine örneklendirmeye çalışalım:

Dünya yuvarlak değil

Irmak denize kavuşmuyor

Yol bir yere varmıyor

Deniz mütemadiyen karaya vurmuyor

Ağaç ah o kimsesiz göğe uzanmıyor

Kimse kimseyi sevmiyor

Kimse kimseyi anlamıyor

Zifiri karanlık aynada

Sır sureti tutmuyor

Ne yandan baksam

Boşluk sızıyor

Uzattığım ellerim

Ellerine uzanmıyor

Dünya yuvarlak değil

Dünya dönmüyor.

(Osman Çakmakçı “Deli Sarı” şiirinden)

Burada poetik önermeyi güçlü ve kabul edilebilir kılan şey nedir? Onun yalnızca bir şiirin parçası olduğu için tanıdığımız belirsiz duygusal ve estetik tolerans alanı mı? Dünyanın yuvarlak olduğu ayan beyan ortada olan bir gerçek değil mi? Önerme niye yuvarlak değil diyor. Dünya dönmekte, bundan eminiz, peki poetik önermenin beyanı neden dönmediği şeklinde. Tüm bu soruların tek bir cevabı vardır: çünkü bu bir şiir. Ancak poetik önerme ne olursa olsun modern epistemik özneye bilgi temeline ilişkin bir gerilim ve çelişki uyandırmıyor. Önerme olgusal içerikle olan ilişkisindeki yani nesneyle arasında bulunan “uyuşma”, “bağdaşma” ilişkisindeki açık çatışma ve çelişkisini, varolanların keşfedici bir tarzda açığa çıkarılması olarak üretiyor. Evet, dünya dönmüyor, çünkü kimse kimseyi sevmiyor. Evet, dünya yuvarlak değil çünkü kimse kimseyi anlamıyor. Diğer yandan kadim bilincin antika temsilinin bir taşıyıcısı modern epistemik özneye “dünya yuvarlak değil düzdür” önermesini beyan ettiğinde iki bilinç arasında hemen bir gerilim alanı ve mücadele doğuyor. Bilimsel angajman, doğruluk, deney ve gözlem kategorileriyle yüklü modern bilinç, “Dünya düzdür” önermesiyle dalga geçmekten fazla bir şey yapamıyor. Ancak önerme bu bilince poetik önerme olarak beyan edildiğinde, dünyanın ve varolanların varlık tarzına ilişkin keşfedici bir ışıma gerçekleşmiş gibi hissediyor. Ve dizeyi okuduğunda “dünya dönmüyor” poetik önermesiyle gizli bir ruhsal mutabakat yaşıyor.

Tam da bu melez ontoloji ve ilişkilerin akıcı bir şekilde karşılaşabilme olanaklarını sağlayıcılığı bakımından poetik önermenin şiir birikimi aracılığıyla derinleşmesi ve

kurulması “Bugün, bu çağda şiir yazmak ne anlama gelir?” sorusunun esasa ilişkin cevabı olarak açığa çıkıyor.

Bugün bu çağda şiir yazmak, bilimsel, etik ve özellikle politik cümle aileleri arasındaki geçişli ilişkiyi sağlayacak poetik önermelerin hazırlığı ve temelini sağlamak anlamına gelmektedir.

-yazı dizisi sonu-

Ozan Çılgın
15 Nisan 2022

**kolaj: Hazel Ferah*

[Bu Çağda Şiir Yazmak Ne Anlama Gelmektedir? -I-](#)

[Bu Çağda Şiir Yazmak Ne Anlama Gelmektedir? -II-](#)